

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 5

Засновано у 2015 році

Рівне – 2017

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 5 / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2017. – 290 с.

До збірника увійшли наукові праці, здійснені у галузі теорії і методики виховання. Статті спрямовані на багатоаспектне висвітлення основних напрямів, сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховного процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступники головного редактора: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, Учений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габілітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Вербець В. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної, навчально-методичної роботи та гуманітарної політики Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Ламанаускас В., доктор соціологічних наук, професор, директор науково-методичного Центру «Scientia Educologica», професор Шяуляйського університету (м. Шяуляй, Литовська Республіка);

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Малолєпши Елігіуш, др. хаб., професор, декан педагогічного факультету Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові;

Пелєх Л. Р., доктор педагогічних наук, професор, зав кафедри міжкультурної комунікації та історії світової літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелєх Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Потапчук Т. В., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;

Стоклоса К., доктор наук, професор, Інститут Зигмунд-Неуман (Дрезден, ФРН);

Федеяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету;

Шмид К., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри історії і теорії виховання Жешувського університету (м. Жешув, Республіка Польща);

Шугасва Л. М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Ящук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бісовецька Л. А. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкового навчання РДГУ;

Сойчук Р. Л., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом МОН України № 515 від 16.05.2016 р.

Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України (галузі науки – педагогічні).

Упорядники: **проф. Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ.**

Рецензент: **Коляда Н. М.** – доктор педагогічних наук, професор; завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини.

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №6 від 25 травня 2017 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

ЗМІСТ

Пустовіт Г. П. Ставлення дитини до природи як домінанта формування екологічної вихованості учнів у позашкільних навчальних закладах	7
Павелків Р. В. Психологічні особливості рефлексії у структурній організації особистості	20
Петренко О. Б., Пелех Ю. В., Пелех Л. Р. Інноваційне управління вищими навчальними закладами: теоретичний аналіз проблеми	31
Jaroslav Jagiela. Tratsactional analysis – educational applications	41
Карпенчук С. Г., Іванюк-Семенюк Л. Ю. Педагогічний закон у контексті історії розвитку науково-педагогічної думки	51
Лісова С. В. Педагогічна креативність як складова професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах розвитку інноваційної освіти	65
Потапчук Т. В. Відповідальність як наукова проблема	75
Ящук І. П. Шкільна бібліотека у структурі загальноосвітнього навчального закладу	86
Кіндрат В. К., Литвиненко С. А., Кіндрат Н. П. Проблема національно-патріотичного виховання студентів спеціальності «фізичне виховання» у Рівненському державному гуманітарному університеті	95
Боровець О. В., Демчук М. В. Особливості формування соціальної компетентності молодших школярів	109
Бричок Б. П. Природовідповідна освіта – вимога сьогодення	115
Гудовсек О. А. Проблема підготовки учителів образотворчого мистецтва в Україні: стан дослідженості	120
Дупак Н. В. Проектування змісту професійної освіти у сучасний період розвитку суспільства	130

Казанішена Н. В. Організація освітньо-виховної роботи на екологічній стежці «Сатанівська перлина»	139
Кіндрат П. В., Кіндрат В. К., Семенович С. В. Упровадження національної стратегії з оздоровчої рухової активності: нормативні аспекти.	147
Панчук А. П., Панчук І. В. Туристична індустрія України.....	154
Петренко С. В. Активні форми навчання у вищій школі: актуалізація інноваційного досвіду США	161
Сойчук Р. Л. Методи виховання національного самоствердження в учнівської молоді	172
Стельмашук Ж. Г. Освітньо-виховний простір сільської школи як чинник національно-патріотичного виховання учнів.....	183
Сяська Н. А. Виховання інформаційної культури під час вивчення елементів стохастики у курсі математики основної школи	194
Федоришин О. П. Collaborative learning and its influence on the development and formation of students' social skills	200
Ціпан Т. С., Гоголь В. А. Учнівське самоврядування як чинник формування акмеологічного простору школи	207
Кислюк О. О., Кислюк П. В. Застосування комп'ютерних технологій у роботі класного керівника	218
Регула Т. А., Михальчук Т. М., Береговська Н. О. Шкільний сайт як засіб організації національно-патріотичного виховання учнівської молоді	225
Доробки молодих науковців	
Баліка Л. М. Використання інформаційних технологій у роботі шкільної бібліотеки	233
Дем'янюк І. В. Т. Д. Дем'янюк про формування сучасної парадигми науково-методичної роботи з педагогами	241
Дуброва А. С. Застосування комп'ютерних технологій, а саме методу проектів у системі інтенсивного вивчення іноземних мов	252

Осипчук О. П. Психолого-педагогічні засади розуміння й усвідомлення моральних норм та вимог учнями молодшого шкільного віку.....	258
Тимощук А. А. Формування творчої особистості школяра у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	265
Федорук О. М. Використання інформаційних технологій у професійній підготовці документознавця	272
Шпичак І. П. Інноваційні форми соціального виховання дітей (20-ті роки ХХ ст.): пошуки, реалії, перспективи.....	279
Відомості про авторів	288

Т. Д. ДЕМ'ЯНЮК ПРО ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ПЕДАГОГАМИ

Анотація. У статті проаналізовано погляди Т. Д. Дем'янюк на організацію науково-методичної роботи з педагогічними працівниками в районі у контексті реформування національної системи освіти; розкрито специфіку, зміст і форми інноваційної діяльності навчально-методичного центру, пошуки нового, оригінального, нестандартного у системі підготовки і перепідготовки педагогів, удосконаленні управлінської та методичної діяльності, кваліфікованого підбору та розвитку творчого потенціалу педагогічних працівників.

Ключові поняття: науково-методична робота, конкурентоспроможний педагог, освітня парадигма, інноваційна діяльність, традиційні і нестандартні форми роботи.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку національної освіти в Україні виникла потреба у проведенні суттєвих науково обґрунтованих змін у діяльності районної методичної служби, які за своєю сутністю і спрямованістю відповідали б демократизації і гуманізації сучасної школи, характеризувалися пошуком ефективних інноваційних технологій навчально-виховного процесу, концепцій, принципів, підходів у змісті теоретичної і методичної підготовки педагогічних кадрів. Сучасна особистісно орієнтована парадигма науково-методичної роботи в районах в умовах децентралізації має бути спрямована на забезпечення та впровадження інноваційних механізмів активізації підготовки конкурентоспроможного вчителя та керівника загальноосвітнього навчального закладу. Вона поставила як першочергове завдання утвердження нових цінностей щодо підготовки і перепідготовки педагогів, удосконалення системи управління та методичної діяльності, кваліфікованого добору та розвитку творчого потенціалу їх працівників, а також забезпечила принципово нове ставлення до навчально-виховної роботи всіх педагогів та зростання ролі методичної служби у запровадженні інновацій у процесі роботи з педагогічними і керівними кадрами в системі освоєння нових освітніх технологій, стимулювання й розвитку педагогічної творчості.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Питання підвищення професійної компетентності вчителів, класних керівників, директорів шкіл та їх заступників постійно є актуальним у сучасній психолого-педагогічній науці. Зокрема, всебічно досліджуються особливості психології праці вчителя в процесі загальної педагогічної підготовки (Н. В. Кузьміна, Н. В. Чепелева) [9]; підготовки педагога до здійснення особистісно зорієнтованого виховання (І. Д. Бех, О. В. Киричук) [1];

формування творчої особистості вчителя (В. А. Кан-Калик, М. М. Поташнік) [8,10]. Останнім часом з'явилося чимало досліджень, у яких відображаються різноманітні аспекти методичної роботи з педагогічними кадрами на рівні держави, області, району, школи (І. П. Жерносек, Т. Д. Дем'янюк, С. В. Кириленко, А. В. Сердюк, Н. І. Протасова, Т. І. Беседа та ін.) [2, 4]. Зазначені автори здійснили значний внесок у теорію і практику методичної роботи з педагогічними кадрами. Водночас більш глибоке вивчення проблеми дасть змогу намітити шляхи подолання суттєвих недоліків методичних служб – їх слабку орієнтованість на інноваційні технології методичної роботи з педагогічними кадрами.

Мета пропонованої статті – схарактеризувати погляди відомого вченого, методиста, інноватора Тамари Дмитрівни Дем'янюк щодо формування сучасної парадигми науково-методичної роботи в районі, розкрити основні концептуальні засади та принципи діяльності науково-методичної установи, обгрунтовані ученою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система роботи районного методичного кабінету будується на основі тих освітньо-політичних документів, у яких розглядається європейський вимір в освіті: потреба зміцнення у молоді почуття європейської своєрідності; розуміння цінностей європейської цивілізації і основ розвитку Європейської спільноти, які включають демократію, повагу до прав людини, толерантність та солідарність як результат пізнання «інших»; підготовка молоді до участі у суспільному та господарському розвитку Європи, усвідомлення його корисності; збагачення знань про історичні, культурні та господарські аспекти країн – членів Євросоюзу.

Зважаючи на це, система науково-методичної роботи з педагогічними кадрами районі стратегічно виробляє і впроваджує принципи розвитку і саморегуляції, засновані на таких підставах:

- процеси глобалізації вимагають впровадження в систему підготовки вчителів, керівників шкіл загальнолюдських, національних цінностей, світових етичних стандартів:

- усвідомлення важливості науково-дослідної роботи і практичної діяльності педагогів та впровадження її результатів у навчально-виховний процес, а також створення навчального і виховного впливу на особистість;

- впровадження інтерактивних технологій підготовки кадрів;

- застосування сучасних інформаційних технологій, входження у світовий інформаційний простір.

Районний методичний кабінет – «це науково-методична установа, яка сприяє духовному становленню особистості вчителя, створенню умов для його розвитку і самореалізації в різних формах і видах діяльності, задоволення його освітніх та духовно-культурних потреб, бути конкурентоспроможним на ринку праці. Це науково-методична установа, діяльність якої спрямована на забезпечення науково-теоретичної,

методичної, класичної, гуманітарної, полікультурної підготовки педагогів» – вважала Т. Д. Дем'янюк [4].

У пошуках нової системи методичної роботи на перший план висуваються гуманістичні ідеї та орієнтири, що ґрунтуються на повазі до особистості вчителя, турботі про його розвиток та досягнення ним високого професіоналізму.

Концептуальні засади розвитку комунальної науково-методичної установи мають на меті визначення стратегії роботи методичної служби в районі та побудови педагогічного процесу в сучасній школі на демократичних та гуманістичних засадах в єдиному Європейському освітньому просторі, наповнення навчання, виховання учнів, різні форми підготовки вчителів гуманітарним змістом, який узгоджується з кращими надбаннями цивілізації та відповідає потребам особистості, забезпечення готовності педагогічних працівників до повної професійної самореалізації через досягнення і науково-методичного рівня.

Методологічну та теоретичну основу розвитку районного методичного кабінету складають:

- положення Законів України «Про освіту», «Про виховання», «Про позашкільну освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про інноваційну діяльність», Указів Президента України, Наказу МОН України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності», матеріалів Колегії МОН України «Створення інноваційного простору шкільної освіти». Державної цільової соціальної програми «Школа майбутнього», Положення про районний методичний кабінет;

- науково-теоретичні положення про формування єдиних освітніх пріоритетів (В. Андрущенко, І. Науменко, Л. Пуховська); науково-методичну підготовку вчителя як важливу передумову його професійної компетентності (К. Авраменко, Н. Буринська, І. Жерноєж, М. Потаїнкін); орієнтацію педагога на досягнення успіху (Ю. Завалевський, Т. Дем'янюк, Г. Кособуцька, Н. Савінова).

На думку Т. Д. Дем'янюк, науково-методична робота в районі спрямована на формування вчителя третього тисячоліття, конкурентоспроможного, який володіє високим педагогічним професіоналізмом, професійною компетентністю, педагогічною технікою, педагогічними здібностями та властивостями гуманістично спрямованої особистості. Він має мати глибокі педагогічні знання, розвинене науково-педагогічне мислення, культуровідповідну професійну позицію; бути здатним до поліфункціональної та творчої педагогічної діяльності. Йому має бути властива потреба у засвоєнні інноваційних технологій, оволодіння інформацією з інноваційного фонду в освіті. Водночас в особистісному аспекті педагог має володіти високою громадянською і моральною зрілістю, любов'ю до дітей, бути чесною людиною, доброзичливою, тактовною, толерантною, щирою, чуйною, милосердною. Володіти основними рисами інноваційної особистості,

такими як: відкритість новому досвідові; внутрішня воля; емоційна стабільність; адекватна самооцінка; рефлексивність; спонтанність; позитивне мислення; креативність.

Головною метою районного методичного кабінету, як стверджувала науковець, є: реалізація державної політики в галузі освіти і виховання; використання морально-етичних, національних, загальнолюдських цінностей, досягнень вітчизняної та світової педагогіки, світових етичних стандартів; підготовка педагогів до здійснення навчально-виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі; науково-методичне забезпечення вирішення сучасних проблем навчання і виховання; оновлення парадигми змісту освіти і науково-теоретичної підготовки вчителя шляхом упровадження інноваційних педагогічних технологій, інтерактивних форм у процесі підготовки вчителів та практичну діяльність закладів освіти; науково-методичне забезпечення системи загальної середньої та дошкільної освіти, підвищення кваліфікації, професійної освіти підвищення кваліфікації, професійного рівня педагогічних працівників загальноосвітніх, дошкільних, і позашкільних навчальних закладів, розвиток їхньої творчої ініціативи у міжкласній період.

Мета і завдання методичної роботи ґрунтуються на загальнопедагогічних і психологічних принципах, які відображають сучасний рівень розвитку та напрями становлення освіти в умовах Євроінтеграції.

Функції методичної роботи: діагностико-прогностична; компенсаторна; освітньо-консультативна; корекційна; організаційно-методична; інтегративно-просвітницька; трансформаційна; моделююча, інформаційно-аналітична; організаційно-координаційна; соціальна.

Організація методичної роботи передбачає: забезпечення системного, людинознавчого та особистісного підходів з врахуванням специфіки сільських шкіл, залучення до процесу підготовки педагогів управлінців, науковців, соціальних інститутів; проведення досліджень з комп'ютерною підтримкою; реформування позаурочної діяльності учнів; оновлення парадигми навчання; запровадження інтерактивних, комунікативних, творчих форм науково-теоретичної і методичної підготовки вчителів.

Процес науково-теоретичної і методичної підготовки вчителів, керівників шкіл будується так, що методисти спільно з педагогічними колективами використовують у змісті базовий і варіативний компоненти. Базовий – Державні і нормативні документи, рекомендації МОН України, РОППО, ВПЗ. Варіативний – освітня парадигма підготовки конкурентоспроможного вчителя.

Структурно-логічна модель підготовки конкурентоспроможного педагога, укладена Т. Д. Дем'янюк [3], передбачає:

– визнання цінності кожного вчителя – суб'єкта становлення України як держави, розвитку громадянського, демократичного суспільства, культури і власної життєтворчості;

– особистістю орієнтований підхід у процесі науково-теоретичної і методичної підготовки вчителя, стимулювання внутрішніх сил кожного педагога до самоосвіти і саморозвитку, створення виховуючорозвиваючого середовища, гармонізації внутрішньокolleктивних відносин у педагогічних колективах, підготовка до здійснення інноваційної діяльності;

– побудова процесу методичної роботи, який відповідає загальнолюдським, національним цінностям, світовим етичним стандартам, сприяє мобільності педагогів і науковців, вирішенню завдань реформування освіти у районі та її інтеграції у Європейський освітній простір; оновлення парадигми навчання, виховання і розвитку особистості педагога шляхом використання загальнопедагогічних чинників та соціально-психологічних механізмів освітньо-педагогічної діяльності;

– впровадження розвивальної педагогіки, акмеологічного підходу, когнітивно- та діяльнісно-орієнтованих, тьюторських технологій у підготовці вчителя-фахівця; формування інноваційного стилю діяльності класних керівників, вчителів-предметників, директорів, заступників, педагогів-організаторів, бібліотекарів шкіл;

– розроблення технологій модернізації та гуманізації системи освіти в районі на засадах базисних цінностей – самовизначення, самоактуалізації, самореалізації;

– вивчення і запровадження концепцій вітчизняного і європейського досвіду розвитку особистості вчителя і учня в умовах інтеграції освітнього простору;

– оволодіння вчителем майстерністю спілкування, впровадження сучасних організаційних форм розвитку педагога; розроблення програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

– забезпечення свободи вибору та стимулювання творчого пошуку педагогами основних шляхів ефективності навчально-виховного процесу;

– озброєння педагогів теоретико-методологічними знаннями, вміннями і навичками, які б охоплювали найбільш універсальні положення і принципи розвитку особистості в умовах єдиного Європейського освітнього простору;

– впровадження інтегрованого підходу в навчально-виховний процес (знання як форма залучення до цінностей; створення когнітивно-почуттєвого фону; активні форми і методи: соціограми, тренінги, структурно-рольові ігри, психологічні, акмеологічні практикуми, сократівські бесіди, філософські, духовні діалоги);

– організація і проведення симпозіумів, наукових світлиць, теоретико-методологічних, проблемно-цільових семінарів, психологічних тренінгів;

– керівництво самоосвітою (робота з літературою, відвідування уроків, позакласних форм роботи, запозичення і впровадження досвіду, осмислення і узагальнення, проведення панорам методичних ідей, фестивалів, аукціонів педагогічних ідей);

– створення інформаційно-аналітичного центру (інноваційні програми, проекти і авторські програми, конкретні приклади з досвіду роботи, високоякісне методичне забезпечення навчально-виховного процесу, рекомендації щодо взаємодії загально-освітніх навчальних закладів (ліцеїв, гімназій, дошкільних і позашкільних) із різними соціальними інститутами);

– варіативність моделювання процесу формування конкуренто-спроможного вчителя в умовах модернізації освітньої галузі в Україні;
– оновлення форм і методів методичної роботи.

Отже, організаційно-функціональна структура районного методичного кабінету передбачає: оптимальну реалізацію завдань методичної служби, визначення мети, цілей, принципів, завдань, змісту, форм і методів, організацію педагогічних умов, забезпечення моніторингу та експертної оцінки; зміст функціональної підготовки базується на новітніх досягненнях філософських, соціальних, психолого-педагогічних наук; забезпечення системності; інформаційно-технологічної підготовки вчителів, вивчення новітніх інформаційних технологій та методик застосування їх в практичну діяльність.

Підвищення якості освіти в районі, забезпечення її мобільності, привабливості передбачають удосконалення організації науково-теоретичної, методичної та практичної підготовленості педагогів на засадах гуманності, особистісно орієнтованої педагогіки, розвитку, саморозвитку вчителя і передбачають:

– використання інформаційно-комп'ютерних технологій та інтерактивних форм і методів підготовки педагогічних працівників, мультимедійних засобів;

– індивідуалізацію процесу науково-теоретичної підготовки вчителів на посилення їх самостійної роботи, використання тьюторських технологій навчання;

– впровадження електронних засобів підготовки педагогічних працівників;

– технічну і технологічну модернізацію методичних кабінетів (районного, шкільного);

– використання сучасних систем якості знань учнів та впровадження моніторингу якості освіти в районі, науково-теоретичної і методичної підготовки вчителів.

Як зазначала професор Т. Д. Дем'янок, управління процесом методичної роботи передбачає:

– системно-цільовий підхід до планування методичної служби;

– раціональний розподіл функціональних обов'язків методистів;

– постановка конкретизованих завдань і мети методичної роботи на основі аналізу діагностичних даних;

– розробка організаційно-функціональної структури управління методичною роботою, наукове його обґрунтування;

– висока професійно-педагогічна грамотність, цілеспрямованість конкретність управлінських рішень;

– забезпечення умов для різних видів діяльності педагогів наукового їх пошуку;

– науково-обґрунтована система, актуальність, зміст різних форм методичної роботи;

– інформаційне, науково-методичне, консультативне, інформаційно-комп'ютерне забезпечення методичної роботи;

– створення умов для розвитку професійної компетентності кожною вчителя, наукової організації його прані;

– безперервне удосконалення професійних знань, вмінь, навичок на основі досягнень психолого-педагогічних наук, передовою педагогічного досвіду, світової та вітчизняної наукової і народної педагогіки;

– реалізація демократичних основ в управлінні методичною роботою;

– забезпечення цілеспрямованого методичного навчання всіх категорій учителів;

– здійснення диференційованого підходу до вибору форм і змісту навчання;

– розвиток професіоналізму вчителів району;

– впровадження інноваційних технологій у систему науково-методичного супроводу розвитку освітніх систем базових навчальних закладів та закладів, які мають статус експериментальних;

– науково-методичний супровід різних видів моніторингу якості дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти; науково-методичний супровід профільної школи;

– керівництво діяльністю районних методичних об'єднань, семінарів-практикумів, творчих об'єднань педагогів у дослідженні актуальних психолого-педагогічних проблем;

– впровадження Держстандарту, перехід на новий зміст та структуру освіти;

– координація діяльності шкільних методичних кабінетів, методичних об'єднань учителів-переметників;

– організація науково-методичної, дослідницької, експериментальної роботи;

– розробка регіонального змісту освіти, варіативної частини навчального плану, розповсюдження нових педагогічних технологій та прогресивного педагогічного досвіду;

– презентація педагогічних досягнень різних ланок освіти: дошкільної, середньої, позашкільної;

– розроблення структури управління методичною службою в районі.

Основними напрямками реалізації концептуальних засад, як вважала Тамара Дмитрівна Дем'янюк, є:

– наповнення процесу професійної підготовки вчителів, керівників шкіл національним змістом, зосередження уваги педагогів та учнів на вивченні історико-культурного розвитку українського народу, духовної і матеріальної культури нації та світового співтовариства;

- теоретико-методологічне та науково-методичне забезпечення вирішення проблем навчання, виховання і розвитку учнів та вчителів;
- впровадження інноваційних технологій навчання і виховання в практику діяльності педагогів;
- проведення науково-дослідної та експериментальної роботи з пріоритетних напрямів навчання, виховання, методичної роботи;
- особистісна орієнтація освітньої діяльності педагогів, зміст якої характеризується своєю духовно-гуманістичною, демократичною та фаховою спрямованістю;
- розробка та реалізація навчальних програм, посібників;
- впровадження в практичну роботу нових вітчизняних і зарубіжних педагогічних технологій;
- створення психологічної і соціологічної служб з числа вчителів та учнів; забезпечення діагностування та корекції педагогічного процесу, методичної роботи, психолого-педагогічного проектування взаємодії учнів і вчителів; створення системи роботи з обдарованими учнями, забезпечення умов для самореалізації;
- створення в школах комп'ютерно-діагностичних центрів «Довір'я», які здійснюють психокорекцію особистісних якостей учнів і вчителів, надають їм психолого-педагогічні консультації;
- удосконалення стилю відносин в системах «учень-вчитель», «вчитель-учень», «учень-учень», «вчитель-батьки», «вчитель-батьки-діти», забезпечення соціального захисту учнів та вчителів;
- оновлення змісту, форм і методів науково-теоретичної і методичної підготовки педагогічних працівників;
- реалізація цільової освітньої програми формування конкурентоспроможного вчителя в єдиному Європейському освітньому просторі;
- допомога у проведенні циклу самодосліджень;
- діагностика рівня самооцінки;
- створення відповідної інфраструктури для наукової роботи вчителів та учнів;
- створення шкільних «Центрів духовної культури» з метою впровадження традиційно-християнської стратегії виховання, поліпшення морально-етичного, духовного розвитку учнів;
- проведення науково-дослідної роботи та впровадження інновацій в практичну діяльність педагогів «За здоровий спосіб життя», «Шлях до дитини через добро і милосердя»;
- пропаганда кращого передового педагогічного досвіду у засобах масової інформації.

Т. Д. Дем'янок вважала, що у практичній діяльності доцільно використовувати традиційні та нестандартні форми впровадження нових методичних ідей: проблемні семінари, лекції, психологічні практикуми, інтерактивні форми роботи («мозковий штурм», методичний ринг, методичний фестиваль, творчий звіт, аналіз управлінських ситуацій,

навчально-рольові та ділові ігри), панорами передового педагогічного досвіду «Досвід кожного – багатство всіх», методичні виставки «Знайомтесь – досвід», круглий стіл «Мої педагогічні знахідки», практикувати теоретико-методологічні семінари, науково-практичні конференції, очно-заочні курси педагогічних працівників, цільові семінари, виставки педагогічних напрацювань, конкурси педагогічної майстерності тощо.

Результати експериментальної та науково-дослідної роботи (2008-2012 роки) комунальної науково-методичної установи «Березнівський районний методичний кабінет» Березнівської районної ради Рівненської області з проблеми узагальнено у навчально-методичному посібнику «Сучасна парадигма науково-методичної роботи в районі» (2014), який схвалений Комісією з інноваційної діяльності Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України і який у співавторстві (Л. С. Мельничук, Г. Р. Ковальчук) в останні дні життя писала сама Т. Д. Дем'янюк.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, Т. Д. Дем'янюк розробила й на базі окремих районів Рівненської області (Березнівський, Дубнівський, Корецький) практично запроваджувала сучасну парадигму науково-методичної роботи з педагогами, що сприяло оновленню та істотному підвищенню рівня готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності, творчого освоєння педагогічних нововведень.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в аналізі поглядів Т. Д. Дем'янюк щодо розробки й запровадження ефективних методів роботи, які впливають на розвиток професійної компетентності педагогів.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Д. Принципи сучасної освіти [Текст] / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4. – С. 5-27
2. Дем'янюк Т. Д. Інноваційні процеси розвитку методичної роботи в районі [Текст] : навч.-метод. посіб. / Т. Д. Дем'янюк, Г. Ф. Вознюк, Н. Л. Мельнікова ; Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : [Волинські обереги], 2010. – 179 с.
3. Дем'янюк Т. Д. Інноваційні технології підготовки конкурентоспроможного вчителя: Монографія. / Т. Д. Дем'янюк, Н. С. Савінова, Г. П. Кособуцька – Рівне: РДГУ, 2009. – 280 с.
4. Дем'янюк Т. Д. Сучасна парадигма науково-методичної роботи в районі: навч.-метод. посіб. / Т. Д. Дем'янюк, Л. С. Мельничук, Г. Р. Ковальчук – Рівне: Волинські обереги, 2014. – 216 с.
5. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 112 с.
6. Закон України «Про освіту» // Законодавство України про освіту: 36. законів. – К.: Парламент. вид-во. 2002. – 144 с.

7. Інноваційні технології методичної роботи з педагогічними кадрами в умовах району [Текст] : навч.-метод. посібник / Т. Д. Дем'янюк [й ін.] ; Науково-методичний центр середньої освіти. – Рівне : Волинські обереги, 2005. – 251 с.
8. Кан-Калык В. А., Никандров Н. Д. Педагогическое творчество учителя / В. А. Кан-Калик, Н. Д. Никандров. – М, 1987. – 159 с.
9. Кузьмина Н. В. Педагогическое мастерство учителя как фактор развития способностей учащихся: Вопросы психологии./ Н. В. Кузьмина – 1984. – № 1. – С. 20-26
10. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: Пособие для учителя. / М. М. Поташник. – К., 1988. – С. 5-60.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED:

1. Bekh I. D. Pryntsyvy suchasnoi osvity [Tekst] [Pedagogy and Psychology] / I. D. Bekh // Pedagogika i psykholohiia. – 2005. – № 4. – S. 5-27 (in Ukrainian)
2. Demianiuk T. D. Innovatsiini protsesy rozvytku metodychnoi roboty v regioni [Tekst] : navch.-metod. posib. [Innovation Processes Development of Methodological Work in District] / T. D. Demianiuk, H. F. Vozniuk, N. L. Melnikova ; In-t innovats. tekhnolohii i zmistu osvity, Rivnen. derzh. humanit. un-t. – Rivne : [Volynski oberehy], 2010. – 179 s. (in Ukrainian)
3. Demianiuk T. D. Innovatsiini tekhnolohii pidhotovky konkurentospromozhnoho vchytelia: Monohrafiia. [Innovative Technologies of Training of Competitive Teachers: Monograph] / T. D. Demianiuk, N. S. Savinova, H. P. Kosobutska – Rivne: RDHU, 2009. – 280 s. (in Ukrainian)
4. Demianiuk T. D. Suchasna paradyhma nauково-metodychnoi roboty v raioni: navch.-metod. posib. [Modern Paradigm of Scientific-methodical Work in District: textbook] / T. D. Demianiuk, L. S. Melnychuk, H. R. Kovalchuk. – Rivne: Volynski oberehy, 2014. – 216 s. (in Ukrainian)
5. Derzhavna natsionalna prohrama «Osvita» (Ukraina XXI stolittia) [The State National Program «Education» (Ukraine XXI century)]. – K.: Raiduha, 1994. – 112 s.(in Ukrainian)
6. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine «On Education»] // Zakonodavstvo Ukrainy pro osvitu: Zb. zakoniv. – K.: Parlament. vyd-vo. 2002. – 144 s. (in Ukrainian)
7. Innovatsiini tekhnolohii metodychnoi roboty z pedagogichnymy kadramy v umovakh raionu [Innovative Technology of Methodical Work with Pedagogical Staff in the Conditions of Region] [Tekst] : navch.-metod. posibnyk / T. D. Demianiuk [i in.]; Naukovo-metodychnyi tsentr serednoi osvity. – Rivne : Volynski oberehy, 2005. – 251 s.(in Ukrainian)
8. Kan-Kalyk V. A., Nikandrov N. D. Pedagogicheskoe tvorcestvo uchytelia [Pedagogical Creativity of a Teacher] / V. A. Kan-Kalyk, N. D. Nikandrov. – М, 1987. – 159 s. (in Russian)

9. Kuzmyna N.V. Pedagogicheskoie masterstvo uchytelia kak faktor razvitiya sposobnostei uchashchikhsia: Voprosy psikhologii. [Pedagogical Skill of the Teacher as a Factor of Development of Students' Abilities: Issues of psychology] / N. V. Kuzmina – 1984. – № 1. – S. 20-26. (in Russian)
10. Potashnyk M.M. Pedagogicheskoie tvorchestvo: problemy razvytiya u opyt: Posobyie dlia uchytelia [Pedagogical Creative Work: Problems of Development and Experience] [Text] / M. M. Potashnyk – K., 1988. – S. 5-60. (in Ukrainian)

Аннотация. В статье проанализированы взгляды Т. Д. Демянюк об организации научно-методической работы с педагогическими работниками в районе в контексте реформирования национальной системы образования; раскрыта специфика, содержание и формы инновационной деятельности учебно-методического центра, поиски нового, оригинального, нестандартного в системе подготовки и переподготовки педагогов, совершенствовании управленческой и методической деятельности, квалифицированного подбора и развития творческого потенциала педагогических работников.

Ключевые понятия: научно-методическая работа, конкурентоспособный педагог, образовательная парадигма, инновационная деятельность, традиционные и нестандартных формы работы.

Summary The paper deals with the problem of T. D. Demianiuk' views on the organization of scientifically-methodical work with teachers in the district in the context of reforming the national education system; the specifics, the content and form of innovative activities of the educational and methodical center, searching a new, original, innovative in the system of training and retraining of teachers, improvement of management and instructional activities, a qualified selection and development of creative potential of teachers are disclosed.

The requirements for the formation of a teachers of the XXI century are developed, namely competitive, with a high pedagogical professionalism, professional competence, pedagogical technology, pedagogical abilities and properties of humanistic directed individual. It is a teacher with deep pedagogical knowledge, development of scientific and pedagogical thinking, professional position; he is capable to multi-functional and creative teaching.

Key words: scientifically-methodical work, competitive teacher, educational paradigm, innovative activity, traditional and non-standard forms of work.

Стаття надійшла до редакції 08.05.2017

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 5

Упорядники:
проф. Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Підписано до друку 25.05.2017 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,7. Замовлення №204/1. Наклад 300

I – 66   **Інноватика у вихованні** : зб. наук. пр. Вип. 5 / упоряд.
О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова,
Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2017. – 290 с.

УДК 37 : 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

Віддруковано засобами оперативної поліграфії

УРМ-ПОЛІГРАФ

вул. Буковинська, 3, м. Рівне, 33000;

тел.: 0362-64-21-34